

sui instigatione. Quod primus reprobis damnatur et perat ob invidiam et homicidium, Abiron propter ambitionem, Zambri ob luxuriam, Judas propter avaritiam, dives epulo propter crapulam, quid mirum? Ast quot homines Christiani per exercitia bonorum sanctorumque operum, per quae aeternam lucram possent beatitudinem, praecipites agantur in abyssum perditionis, quia in operibus bonis superbiunt et vane gloriantur, magna sane stultitia est: « Penam de pretio salutis miseri mercantur aeternam, » ait Venerabilis Beda; et S. Petrus Chrysologus, *Serm. vii*, asserit: « Nec ab hominibus invenisti laudem, et apud Deum fructum jejunii perdidisti. » Hoc secundum facile intelligitur; at primum, videlicet, quod non recipiat laudem apud homines, quomodo verificatur? Respondeo, non tantum homines sapientes et cautos, verum etiam alios mundanos, Deo permittente, advertere et penetrare intentionem illam et finem vanae gloriae, et ostentationis, quo moventur tales ambitiosi, et cupidi inanis gloriae; unde tantum abest, quod inde edificentur, ut potius scandaliserent.

d. — Publicanus sua flagitia ingenue professus, descendit justificatus praeparato. O Phariseus, conscientia, quae cum sit graviorum scelerum reat, nil in se reperit, quod confessione accuset, sed innocentiam dissimulationem praestendens, suum reatum flagitiosius exaggerat, dum causat, quod Christus ipse, qui alienae famae observantissimus erat, ne proximorum occulta peccata detegeret, nimiam hypocritam Phariseorum publicaverit! Peccatum enim mortale occultari nequit; sed tum a Deo, tum a propria mala conscientia manifestatur. Ecclesiasticus, *xxiii*, 28, eos qui sibi persuadent, quod in densis tenebris, peccata celare possent, ad meliorem volens reducere mentem, inquit: *Et non intelligit quoniam omnia videt oculus ejus, et non cognovit quoniam oculi Domini multo plus lucidiores sunt super solem, circumspicientes omnes vias hominum, et profundum abyssi, et hominum corda intuentes in absconditas partes.* S. Propheta Job, *xxiv*, 15, de adultero disserens inquit: *Oculus adulteri observat caliginem dicens: Non me videbit oculus; et operiet vultum suum. Perfidit in tenebris domos, sicut in die condixerant sibi et ignoraverunt lucem. Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram mortis; et sic in tenebris quasi in luce ambulat.* At vero quam turpiter hi qui tales sunt, hallucinantur! siquidem oculi Domini plus lucidiores sunt super solem. Et ideo Deus etiam sub obscurissima noctis caligine eosdem manifestat, quia illuminabit abscondita tenebrarum. David poenitens, suamque culpam agnoscens, dicebat: *Tibi soli peccavi et malum coram te feci, quia adulterium cum Bethsabea commisimus, omni cum industria occultare satagebat, ne, quam sibi comparaverat, bonam famam et existimationem perderet, aut populum scandalisaret; unde Uriam instigavit, ut cum Beth-*

sabea conjuge sua concuberet, hocque modo peccatum suum occultaret. Sed Deus illud non solum coram Israel, verum et omnibus futuris saeculis, ad finem usque mundi, manifestavit, disponendo ut adulterium, et homicidium illius a veridico Spiritu Sancti calamo in annalibus aeternitatis ad perpetuam memoriam descriptum legeretur a cunctis. Et vero posito etiam casu, quod peccatum nostrum omnino celaretur hominibus, nihilominus per continuum et indesinentem remorsum conscientiae, jugiter manifestaretur nobis ipsis. Unde Seneca in Epistola quadam ita scribit: « Tum feliciter te esse judica, cum poteris in publico vivere, cum te parietes tui tegent, non abscondent; quos plerumque circumdatos nobis judicamus, non ut tuius vivamus, sed ut peccemus oculis. Rem dicam, ex qua mores aeternos nostros, vix quemquam invenies, qui possit aperto ostio vivere. Janitores conscientiae nostrae, non superbia appositae. Sic vivimus, ut deprehendi sit, subito aspici. Quid autem prodest recondere se et oculo hominum auresque vitare? » Bona conscientia turbam advocat, mala etiam in solitudine anxia atque sollicita est. Si honesta sunt quae facis, omnes sciant; si turpia, quid refert neminem scire, cum tu solus? O te miserum si contemnas hunc testem! »

e. — Mirum cur hic Phariseus referens laudes suas apud Dominum damnatur, cum tamen e contra, Ezechias, Jobus, ac Zachaeus in suis commendationibus approbentur. In promptu causa est: Phariseus jaclat, ac praedicat sua opera: *Jejunio bis in sabbato, decimas de omnium, quae possideo.* Ezechias autem rex sic de se loquitur: *Obsecro, Domine, memento quomodo ambulaverim coram te in veritate et corde perfecto.* *IV Reg., xx*, 3. Ecce uterque sua opera extollit, uterque sua facinora commendat et tamen Phariseo datur repulsa, Ezechias autem premium. Respondet Eucherius, *lib. IV in lib. Reg.*: « Ecce Phariseus se justificavit in opere; Ezechias justum etiam se asseruit in cogitatione, atque unde ille offendit, inde iste Domino placuit. » Cur itaque hoc, nisi quia Deus singularum verba pensat, et in ejus aure superba non sunt, quae humili corde proferuntur? Phariseus in oratione sua ostentabat verba: *Non sum sicut ceteri hominum;* a corde inflato superba verba exiunt. At vero Ezechias non exterium verborum nitorem, sed intimum cordis affectum divinis representabat oculis. Illud autem Deus auscultat, idque ei maxime placet, quod interna cordis vox loquitur.

VERSUS 12.

Jejunio bis in sabbato, decimas de omnium, quae possideo.

Jejuno.

1. — Ecce manifestam hypocrisem altissimi,

qui orationibus, jejuniis, elemosynis, aliisque bonis operibus vacat, non merito vitae aeternae intulit, sed amore praesumptionis, vanae confidentiae et propriae aestimationis, consequenda. « De dono Dei Phariseus, » inquit Eusebius Gallicanus « nimis, sibi securus, praesumptionis reportavit offensam, » dum scilicet eo ablutur ad contemptum et despectum aliorum, S. Chrysologus, *Serm. vii*, in hunc modum Pharisei inconstantiam exprobrat: « Enatasti jejunii pelagus, et in ipso portu jejunii naufragasti, quia non comparasti lucrum, sed mercatus es vanitatem, qui de Dei credito humanum negotium perfecisti. » Si Phariseus hoc sibi conceditum Dei donum bene impendisset, vitam utique lucrificasset aeternam, qui eo ad vanitatem, gloriam inanem et stultam de se conceptam praesumptionem abusus, debitum contraxit poenae aeternae.

2. — S. Ambrosius, *Serm. iii in Psal. cxviii*, hanc, quam Phariseus instituit jejuniorum, elemosynarum et orationum enarrationem, non mendacem, sed veram fuisse existimat: « Sed omnis qui se exultat, etiam vera dicat, offendit. O quantum crimen superbia, ut ei etiam adulteria preferantur? » Ulterius Salvianus progreditur, *lib. II de provid.*, dicens: « Nos hoc solum malis nostris addere possumus, ut nos innoxios judicemus. » Vere namque crimen aestimationis propriae, vitium superbi fastus et conceptus de suis perfectione et sanctitate tam exitiosum est, ut evacuet annihilique omnia bonorum operum nostrorum merita: et ideo erum illud S. Basilii nuncupat, « dulcem spiritualium operum spoliatricem, jucundam animarum nostrarum hostem, timeam virtutum. » Solum ad hoc praesumptionis vitium penitus exterminandum, non imbecille nobis subministrat illa S. Petri Damiani doctrina, in *vita S. Burbatiani*: « Affectantes laudes hominum in semetipsis, dissident fructum laborum, comque se ostendere alienis oculis appetunt, ante divinae Majestatis intuitum, damnant omne quod agunt. »

3. — Didaeus Stella e converso Phariseum mentium fuisse asserit, dicendo: *Jejuno*, quia tanquam cameleon, cui ventus in cibum serit, ille se flatu vanae gloriae saginabat: « Tamen non abstinere a vento vanae gloriae, quae pascebatur. »

4. — Gravis et enormis multorum error est, sibi persuadentium, quod suis jejuniis, elemosynis, orationibus, aliisque similibus operibus bonis tantum in vivendo sibi redimant libertatem, ut sine timore vindictae divinae, solum alii suis cupiditatibus innoxie laxare possint; audiant illi, sibi quae factum existimant illud S. Hieronymi ad Calautium monitum: « Quid autem prodest extenuari abstinentia corpus, si animus intumescat superbia? » quoniam laudem merebimur de pallore jejunii, si invidia lividi simus? quid virtutis habet vinum

« non bibere, et ira atque odio inebriari? » Verissimum et notatum dignissimum est illud S. Chrysostomi, *Hom. iii*, ad populum Antiochenum loquentis oflatum: « Honor jejunii non est ciborum abstinentia, sed peccatorum fuga. » Quod in consideratione Pharisei jejunantis, et Publicani non jejunantis, sed peccata sua delectantis, latius prosequitur, inquit: « Phariseus ille jejunavit; sed post jejunium illud ascendit inanis; Publicanus non jejunavit, et Phariseum jejunantem praecessit, non jejunans; ut discas quod jejunii utilitas nulla, nisi et reliqua omnia consequantur. »

Bis in sabbato.

5. — « Semel, » inquit Albertus Magnus, « ad ostentationem, et semel ad avaritiam. »

6. — Ex verbis illis evincitur, Phariseum hunc opera supererogationis fecisse, suumque saepe corpus macerasse. Veruntamen: *Nonne hoc est magis jejunium quod elegi? dissolve colligationes impetatis.* *Isa., lvi*, 6. Videtur equidem legem hanc adimpletisse Phariseus, si testimonio ejus proprio credimus, dicentis: *Non sum sicut ceteri hominum, raptores, injusti, adulteri.* *Frango*, subjungit *Isaias, esurientem panem tuum.* Neque in hoc se defecisse gloriatur, inquit: *Decimas de omnium quae possideo.* At quam exigua haec erant plurimorum pauperum subsidia! Quanto horrore Christus inane jejunii ostentationem et vanam ejus apparentiam persequatur, deducitur ex illo S. Matthaei, *vi*, 17, textu: *Cum jejunas, unge caput tuum, et faciem tuam lava, ne videaris hominibus jejunans, sed Patri tuo, qui est in abscondito.* E contra Phariseus in medio templi, elatis quasi tubis, coram omni populo sua declamabat et publicabat jejunia. *Vide fusiis Evangelium Feria quarta Cinerum.*

Decimas de omnium quae possideo.

7. — Theophylactus insigne quoddam, hunc jejunio et elemosynae inmixtum, attingit punctum, verbis sequentibus: « Est et alius profundior sermo, nam contra adulterium gloriabatur de jejunio; a deliciis enim petulantia. Contra rapinam et injustitiam proferebat donationem decimarum omnium, quae possidebat: tantum, inquit, contrarius sum rapinae et injustitiae, ut etiam, quae mea sunt, expendam. »

8. — S. Bonaventura scribit, Phariseum hoc loquenti modo voluisse coram mundo probare, se virum esse consummatum sanctitatis et virtutis: « Quasi diceret: Perfectam justitiam servo, et erga me ipsum et erga Deum, quia carnem macero jejunando, et pietalem ad Deum servo, reddendo decimas; et haec duo sunt, quae maxime placent Deo: sed suam justitiam per vanam gloriam fedat. *Prov., xxvi*, 2: *Laudet te alienus, et non os tuum.* » Quam porro Phariseus in decimarum so-

lutione exactus fuerit, probat Jansenius, cap. cxix, discursu sequenti : « *Omnia, quæ possideo*. Non « tantum quemadmodum vulgus, frumenti, vini, et « olei, sed etiam *omnium quæ possideo*, decimans « etiam mentam, rulam, cyminum, et minutissima « quæque. » Apud S. Matthæum, vi, 3, Salvator noster protestatur, quod bona hypoecitarum opera sua destituantur mercede. *Amen dico vobis, receperunt mercedem suam*. Id quod evenit Pharisæo, evenietque omnibus ejus sequacibus, quia inanem mundi gloriam venantur; quos S. Augustinus ab impio cursu retrahere satagens, *lib. X conf., c. xxxv*, ita præmonet : « Qui laudari vult ab hominibus « vituperante te, non defendetur ab hominibus « judicante te, nec eripietur damnante te. » Mare altum quandoque sulcare incipit vento propitio, pretiosis onusta navis mercibus, haud dubia de portu, sed ecce cum minime sperat, in præsens naufragii periculum incidit, subitoque omnes thesauri, quibus abundabat, submerguntur. Quis eam pirata spoliavit, quæ tempestas evertit? Unica rupes occulta totius mali causa est. Ita pariter multæ sunt animæ, inestimabilibus oneratæ mercibus, celestium donorum, gratiarum, virtutum et meritorum, quæ in mari hujus mundi navigantes ad portum celestem tendunt, sed in ipso cursu, dum ad superbiam scopulum impingunt, subito naufragæ in infernum miserime corruunt. Unde apposite S. Nilus ait : « Inanis gloria est veluti scopulus sub aqua latentis, ad quem si navem alliseris, peristi. »

9. — « *Insistamus orationi*, » monet Chrysologus, « *vacemus jejuniis, serviamus misericordiæ.* » In tribus hisce manifestum est, hallucinatum fuisse Pharisæum, defecit enim in tertio, scilicet elemosyna : pro cuius intelligentia notandum, elemosynam misericordiæ titulo condecorari, quia ubi non est compassio et charitas in proximum, nullum est elemosynæ meritum; *I Cor., xii, 3 : Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*. In corde autem Pharisæi ne minima erat charitatis in proximum scintilla, quia omnes despiciebat et illudebat, peccata etiam Publicani coram omnibus propalabat, formati insuper iudicio temerario pessimo, quia de peccato damnabat eum, qui descendit *justificatus in domum suam*. S. Bonaventura de Pharisæo, gratias Deo agente, ita discurrit : « Gratias agit non tam « de bonis quæ habet, quam de malis quæ in aliis « videt. »

10. — In iudicio extremo Pharisæus multos videbit in inferno damnatos, raptores, homicidas, injustos, adulteros; e converso plurimos obstupescet in coelesti gloria conspicuos, qui in vitæ suæ tempore, abstinentias, jejunia, orationes, elemosynas frequentarunt, et nihilominus se inveniet reprobatum, non obstante, quod diæta tum mala declinarit, tum bona præcitarit : ecce tibi fructum

hypoecitis. « In Pharisæi spiritu, » inquit S. Gregorius, in *Serm. ii de penit.*, « dolus fuit, quia magis « videri, quam justus esse optavit; » vana gloria omne ejus extinguente meritum : « Per superbiam, si quæ in eo fuerant, minuit merita, qui « humiliari contemnens, auxit peccata. » Non ex apparentia externa, sed ex fine et intentionis rectitudine discerni debet, si opera cujuscumque meritoria sunt apud Deum; unde S. Augustinus, in *Psal. li*, monet : « Non valde attendas, quid homo « faciat; sed quid, cum facit, aspiciat. » Tota externa Pharisæi perfectio in hisce duobus polis volebatur Davidicis : *Declina a malo, et fac bonum*; nihilominus totus Deo exosus erat, quia teste S. Gregorio, *lib. I dial.*, : « Cum perversa est intentio, quæ « præcedit, pravum est omne opus quod sequitur, « quamvis rectum esse videatur. »

Additiones.

a. — *Jejuno bis in sabbato, decimas de omnium quæ possideo*. D. Chrysologus pro more suo magno acumine Pharisæum hoc pungit jejuniis, *Serm. vii*, cum Pharisæo hunc in modum discurrens : « Enatasti, » ait, « jejunii pelagus et in ipso porta « jejunii naufragasti, quia non comparasti lucrum, « sed mercatus es vanitatem, qui de Deo credito « humanum negotium perfecisti. » Jejunaverat homo et tamen reprobat quia de jejuniis non utilitatem animæ sed ostentationem captare satagebat; quod est verissima hypoecisis, quæ omnium bonorum operum merita devorat. Tempore messis nunquam contingit, quod dum venti impetiosi valde spirant, frumenti spicæ grani onusta et matura, per ventorum agitationem concussæ in terram cadant, granaque hinc inde dispersa intereant, adeo ut agricola qui apparentem messis liberalitatem videns, granarium suum exinde adimplere speraverat, spe sua delusus remaneat; postquam seminavit granum, illudque terræ mandando et custodiendo, plurimum fatigavit, demum se spe sua delusum conspiciens, lamentatur et moestus efficitur. Haud secus de hypoecitis. Dicere quidem possunt cum Apostolo : *Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit*, *I Cor., iii, 7*; quia ille qui ait : *Pater meus agricola est*; in agrum animæ ipsorum semen jacere, illudque cultivare satagit, ut tandem illud suo tempore in granarium coeleste congregare possit, juxta illud : *Triticum autem congregabo in horreum meum*. At vero, cheu! sæpe numero accidit, ut ventus hypoecitis et applausus humani illud auferat et fructus meriti bonorum operum in paleas degeneret, cessuras in ignis inextinguibilis perpetuam escam; de quo proinde supremus agricola magnam habet lamentandi occasionem : « Non enim vult disciplina celestis Magister, » inquit S. Maximus, « irreligiose agi, quod « fieri pro religione præcipitur; nec patitur invo-

« cantium se labore, quibus æternam parat mercedem infructuose jactantia vitio deprivere. » Quod si aliquem videres, qui post adhibita in agrorum culturam multa dispendia, post multos sudores et labores, aristas in spicas intumescens amputaret, ut fenum sibi inde congregaret, numquid illum fatuum et delirum esse judicares? Et tamen hoc ipsum hypoecitis frequenter accidit, qui postquam per penitentiarum suarum sudores, copiosam in celo messem congregare possent, ab aura et vanitate mundi seducti, nil nisi fenum solum et paleam, flammis infernalibus deservitaram, inde colligunt : « Multa contra hypoecitas « sacer textus loquitur, » inquit Simon de Cassia; qui idem, postquam multa adduxisset sacræ Scripturæ testimonia, tandem subjungit : *Receperunt mercedem suam*; moxque addit : « Ex his quibus « possumus mercari celestia, perfunctoria et terrena nancisci, quid hinc dementiæ possit æquari? « In malo penitus simile non invenio. »

b. — *Jejuno bis in sabbato*, id est, in hebdomada; cum ergo Pharisæus se jejunalorem dicit, castum etiam se ostendit, carnis enim concupiscentia prævalere non potest, ubi jejuniis regnat. Jejuniis enim luxuriam destruit, ac castitatem inducit. S. Chrysologus, *Serm. de jejuniis*, sic ait : « Est jejuniis castitatis murus, pudicitia propugnaculum. » Non est quod miles timore concutatur, quando inter muros et moenia, aliaque propugnacula inexplicabilia ab inimicorum telis et insultibus defenditur, siquidem nihil præter crudellem famis inedia eum ad sui potest deditonem adgere. Etenim inter eos milites, qui pro civitatibus et munimentis materialibus defendendis et conservandis dimicant et alios spirituales præfatores, qui pro animæ et cordis sui munditie et puritate conservanda strenue decertant, hæc est differentia, quod dum illi per famem vincuntur, alii e contra, per famem, afflictionem et inedia triumphent; et id quidem tanto gloriosius faciunt, quanto majori se abstinentia et fame concipiunt et emacerant, dummodo illa a discretionis regula dirigatur et gubernetur; *rationalite sit obsequium nostrum*.

c. — Optime premissum est explicatione præcedenti de jejunii effectu quoad corpus et animam; bene subjungitur nunc quod de hujus Pharisæi jejuniis D. Chrysologus, *Serm. vii*, loquens, ait : « Enatasti jejunii pelagus et in ipso portu pelagi « naufragasti. » Jejuniis enim non ob vanam gloriam, sed libenti animo fieri debet. Ad assequendum jejunii præclarum meritum et ad exercendam utiliter abstinentiæ virtutem, oportet ut illius exercitio omnem laudem et gloriam humanam summa cum sollicitudine caveamus. Unde S. Bernardus, *Serm. i de Quadrag.*, super illa Salvatoris nostri verba : *Unge caput tuum et faciem tuam lava,*

ita scribit : « Hoc est : Sic te irreprehensibilem « foris exhibe, ut divinam tibi conciliare studeas « gratiam et ante oculos humanos non propriam « quæras gloriam, sed auctoris. » Faciei namque ablutio indicat e medio omnino nobis tollendam esse vanitatem et ostentationem : « Alius enim « jejunit studio vanitatis et delirum esse judicares? Et tamen hoc ipsum Pharisæus arroganter de se jactabat : *Jejuno bis in sabbato*; et tamen reprobat fuit, quia abstinentiam quam faciebat, deducebat in ostentationem. Auctor Imperfecti, super illa verba : *Faciem tuam lava*, ita scribit : « Simplex « interpretatio hujus loci est, tanquam si dicat : Sic « longe te facere debes ab ostentatione jejunii tui, « ut si potest fieri, quod non debet, etiam ea facias, « quæ ex adverso, luxuriæ et euphoniis videntur « esse indicia. » S. Joannes Climacus in scholiis Photii Patriarchæ Constantinopolitani, ita loquitur : « Jejuniis est remedium, quod pravæ animi affectiones repurgat, si privatim et seorsim exerceatur, sed in conventibus et publicis celebritatibus « venenum est; » cuius mox rationem subjungit : Quia medicamentum nonnunquam in venenum mutatur, id est, abstinentia et jejuniis, quod ingentis esse debebat causa meriti, animam nostram potius totaliter destruit et perdit : « Quod « sæpe illi qui eo utitur exitum affert, aut aliis « scandalum præbet, aut ipsi nocet qui ex eo se « jactat, aut gloriatur, et tumet, et singularis vult « videri, quasi divinus ab aliis. »

VERSUS 13.

Publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad celum levare, sed percutebat pectus suum, dicens : Deus, propitius esto mihi peccatori.

Publicanus.

1. — Id est, publicis negotiis intentus, dicit Lyranus, quæ de communi cursu implicat ad peccatum : de quibus David loquitur, *Psal. xvi, 11*, inquiens : *Statuerunt oculos suos declinare in terram*. Attamen notandum, quare Publicanus oculos suos versus terram defixos haberit, nimirum ex impulsu humilitatis, non temporalium bonorum cupiditatis amore.

A longe stans.

2. — Albertus Magnus in præsentis exemplum adducit S. Petri divino Magistro suo ita respondentis, *Luc., v, 8 : Exi a me, quia homo peccator sum, Domine*. Quantunvis enim Publicanus totus laeris et negotiationibus immersus esset, nihilominus aliqualem habebat spiritus illustrationem : « Sciebat, quod David dixit : *Longe a peccatoribus salus*; « hæc indignitatem sui etiam a longe stans ostendit. »

3. — S. Bonaventura, in *Luc.*, ita discurrit : « Perfectæ humilitatis insinuationem exprimit, quan-

« tum ad gestum, motum et verbum. » Propria illa sniipsius vilipendio et despectus divinam attraxit misericordiam; quia oratio humiliantis se nubes penetrabit, et donec propinquet, non consolabitur; et non discedet, donec Altissimus aspiciat, et Dominus non elongabit. *Ecll.*, xxxv, 21. Hanc humilitatis sue profunditatem Publicanus ipso loci situ prodebat, quem proinde ita laudat Albertus Magnus: « Hanc indignitatem sui, etiam loco longe stans ostendit; et cum longe esset, tamen stetit, et non in fastu processit sicut Phariseus; stans autem a peccato surrexit, et reclitudinem justitiæ apprehendit. »

4. — Stupet hisce in verbis Didacus Stella divinæ bonitatis et sapientiæ magnitudinem, quæ de malo bonum elicere novit: « Expende Dei bonitatem atque sapientiam, qui de peccato, quo nihil pejus esse potest, humilitatem educit. » Vipera quidem veneno suo interficit, nihilominus idem virus beneficium artis medicinæ, in remedium servit contra venenum et mortem; ita pariter, *Ecll.*, x, 15: *Initium omnis peccati superbia; et per peccatum mors.* At hoc non obstante, infinita Dei pietas et amor, mediante sua gratia, superbiam, crimina et abominabiles impii hujus excessus, tanquam materiam adhibuit et fontem compunctionis, penitentiae, emendationis et humilitatis; in quo verificatum fuit illud Apostoli dictum, *Rom.*, v, 20: *Ubi abundavit delictum, superabundavit et gratia.* Didacus Stella sequenti utitur similitudine: « Ille artifex est admiratione dignus, qui non modo aurum vel argentum optime omnium celaret, sed etiam scoriâ ipsam in aliquod opus eleganter converteret. Eodem modo Deus se habet in animarum nostrarum salute fabricanda, siquidem non tantum virtutum metallo, verum etiam peccatum nostrorum scoriâ nos illustrare contendit. »

5. — Glossa dicit: « Sicut humilis non audet appropinquare, ut ad eum Deus appropinquet. » Bene quidem S. Jacobus, *ix*, 8, consulti omnibus: *Appropinquate Deo, et appropinquabit vobis.* Nihilominus Publicanus, ut Deo appropinquaret in templo, ultimum locum occupat, reputans se indignum, qui vel pedem Ecclesie intraret; cuius ratio facti plena est, sciebat enim, quod quanto quis profundius se coram Deo humiliat, suamque indignitatem agnoscit et confitetur, tanto abundantior Dei gratiam et amicitiam sibi lucretur. Et ideo Glossa ait: « Non aspiciat, ut aspiciatur. »

6. — Tres in hoc Publicano, cuicumque vere poenitenti peccatori necessarias, discuntur conditiones Jansenius, dum ait: « In quo notantur tres suo ordine conditiones, omni vere et digne poenitenti necessariae et sufficientes, quarum prima est, propria indignationis agnitio, et quæ ex illa nascitur, sniipsius dejectio et erubescencia. » Hæcque emittit in Publicano, dum proprio sniipsius absorptus vilipendio, in remoto angulo substitit, non

audens supercilia sua erigere sursum: « Censens oculos indignos visione superna, ut qui malis sent bona terrena sperare et querere. » Secunda conditio, quæ respicit Publicanum percutientem pectus suum, est dolor et interna de commissis peccatis poenitentia. His superaddidit tertia, nimirum « ne ex indignitatis consideratione in desperationem prolaberetur, adungere prædictis conditionibus debet bonam de divina benignitate confidentiam. »

7. — Aliam super hæc verba considerationem adducit S. Augustinus, *Serm.* xxxvi de verb. Dom., inquit: « Quid miraris, si Deus ignoscit, quando ipse agnoscat? a longe stabat, sed Dominus humilia respicit. » Zachæus non solum Publicanus, sed et Publicanorum caput erat: *Princeps Publicanorum*; homo totus usuris et lacris deditus; nihilominus in domum ejus seipsam Christus invitavit, dicitque illi, *Luc.*, xix, 9: *Hodie huic domui salus a Deo facta est.* Tam ardentem autem Christi in se amorem, S. Bonaventura teste, Zachæus sola sua meruit humilitate: « Hunc aspicebat, quia statura pusillus erat. » Loquitur S. Doctor de hac humilitatis virtute, immediate namque subjungit: « Excelsus enim Dominus humilia respicit. » De nostro similiter Publicano infallibile habemus æternæ Veritatis assertum: *Descendit justificatus in domum suam*; quia « Inclinatio humilitatis, » verba sunt Hildeberti, « ascensio est beatitudinis. »

Notebat nec oculos levare ad cælum.

8. — Jansenius particulam *nec accuratus examinans*, dicit: « *Nec oculos* significare videtur, quod multo minus manus in cælum levaverit et ex opposito ipsum Phariseum, non oculos tantum, sed et manus in cælum confidenter jactans. »

9. — Lucas Brugensis docet vocem *notebat*, idem esse, quod: « *Non audebat, pudebat.* Memor, quam variis atque indignis Deum offendisset, ut aspicietur non aspicebat, ait Augustinus. »

10. — Theophylactus dicit: « Verebatur oculos in cælum attollere, indigno judicans, qui sursum spectarent, quia voluerant videre bona terra rena et illis frui. »

11. — Evidenter ex hisce verbis deducitur, quanta in humilitate fundatus fuerit Publicanus, plenus affectibus illis, quorum sacra Scriptura meminit, *I Esdr.*, ix, 9, dicens: *Deus meus confundit et erubescere levare faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostræ multiplicatæ sunt.* Lyranus nimiam Publicani modestiam et timorem obstupescens, inquit: « Ecce Dei timor, quasi non esset dignus, appropinquare notebat, nec oculos ad cælum levare; ecce pudor, quasi pro peccatis præteritis non audens cælum aspiciere. »

12. — Albertus Magnus quemdam Ecclesiastici textum, *Ecll.*, xxii, 4, præsentis discursui applicans,

ita discurret: « *Domine pater et Deus vitæ meæ, ne derelinquas me in cogitatu illorum, superbiorum* » scilicet; *extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi*; sciebat, quod signum fornicatis a Deo anime, est in extollentia oculorum. »

13. — Advertendum autem, quod tunc vel maxime non solum oculos, sed et cor sursum elevare dignus fuerit, quando minime se dignum reputabat: « Quod perfectum est, » inquit Beda, « ut cælum posset ad se inclinare. » Unde et S. Bernardus scribit: « Vim faciebat regno Cælorum Publicanus ille, qui, dum non aunderet oculos ad cælum levare, ipsum cælum ad se potuit inclinare. » Lia propter oculorum defectum, minusque egregiam formæ pulchritudinem et sterilitatem a Rachele sorore sua despiciebatur, sed eam humilitas prole fecundavit, cui nomen imposuit Ruben: *Vocavitque nomen ejus Ruben, dicens: Vidit Dominus humilitatem meam.* In cujus loci glossa S. Victor ita discurret: « Recte, eo nato, mater ejus exclamavit: *Vidit Deus humilitatem meam*, eo quod nunc veraciter incipiat videre et videri, Deum agnoscere et a Deo agnosci. » Phariseus in conspectu omnium, vilipendebat et aspernabatur Publicanum, at hic interius tamen majori accendebatur amore Dei, juxta quem sensum explanat Hugo Cardinalis illa Psalmiste verba, *Psal.*, x, 2: *Dum superbit impius, incenditur pauper.* Quanto sublimius cum despectu Publicani se erigebat Phariseus, tanto profundius seipsam deprimebat in conspectu Dei Publicanus, se indignum reputando, qui vel oculos in cælum elevaret; at hæc ipsa tanta humilitas, efficax ad cælestem lucem recipiendam medium fuit; tunc: *Circumfulsit eum lux de celo.* Dicit quidem Propheta regis, *Psal.*, xxxv, 10: *In lumine tuo videbimus lumen; præterde misericordiam tuam scientibus te, et justitiam his, qui recto sunt corde;* sed immediate ipsum horum acquirendorum medium subjungit his verbis: *Non veniat mihi pes superbiæ.* Quasi diceret: Modus lumen et notitiam Dei acquirendi, sola est humilitas.

Sed percutiebat pectus suum.

14. — Non levem hæc pectoris percussio exigit discussionem, summe commendata fidelibus omnibus, de qua Albertus Magnus ita scribit: « Percussio pectoris est unum de delentibus peccatum et maxime venialia. »

15. — S. Augustinus, *Ser.* viii de ver. Dom., ita explicat: « Tundere autem pectus, quid est nisi arguere, et evidenti pulsu occultum castigare peccatum; » id quod isdem pene verbis expressit Cajetanus, inquit: « Fit in signum redargutionis cordis. » Juxta testimonium Christi, qui scrutatur renes et corda, omnia peccata ex corde procedunt, *Matth.*, xv, 19: *Ex corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, fornicationes, furta, falsa*

testimonia, blasphemæ; omnis prævaricationis scaturigo voluntas nostra est. Et ideo S. Zeno ait: « Sua peccata contestans secundum Domini dictum, a quo procedunt universa genera peccatorum, pectus crebro percutiens, quodammodo cor suum manu verecundie castigat. » S. Bonaventura, in *Luc.*, ponderans verba illa Regis Davidis: *Peccavi valde, quando scilicet, numerato populo, desuper vidit evaginatum divine justitiæ gladium, ita discurret: « In hoc quod pectus percutitur, ostenditur, cor introrsus supplicio dignum, in cuius rei signum dicitur: Percussit David cor suum. » Jansenius etiam hisce expositionibus adhaerens, ait: « Veluti reprehendens cor suum, quod admissorum criminum origo illi fuisset et causa; pectoris enim percussio, interioris pravitatis seria est redargutio. »*

16. — Theophylactus tonsionis pectoris aliud motum adducit, inquit: « Cor videlicet propter malas cogitationes, est ut excilet, quod obdormierat. » Sæpius enim impii, nec remorsum peccati, nec suæ perescententes synderesis conscientie, in peccatorum suorum lethargo sepulti vivunt, et ideo, inquit Theophylactus, percutiebat cor quodammodo pungens et excitans. » Aliter Salmeron explicat, dum ait: « Quo verbo innuitur contritio et dolor cordis, de admissis peccatis, a juxta illud: *Scindite corda vestra et non vestimenta vestra;* deinde innuitur cor, sedes peccatorum omnium, ac propterea dignum plagis. » Quibus immediate idem auctor eandem subjungit, quam modo a Theophylacto audivimus rationem, scilicet: « Cor percutit, ut quasi dormiens a somno excitetur. »

17. — Hugo Cardinalis in hæc pectoris tonsione, tres insignes observans circumstantias, inquit: « Est ibi lesio, per quam significatur contritio; et sonus, per quem significatur confessio; et manus appositio, per quam significatur satisfactio; hæc sunt tres partes poenitentiae, quæ est via redeundi ad Deum. » Easdem considerationes Albertus Magnus instituit ad unguem.

18. — Considerandum vero occurrit, non dici: *Percutiebat corpus, sed pectus suam;* quia præter ictum, corporis afflictivum, insinuat insuper mortificatione appetitum internorum per pectus, ut doceamur, macerationi externæ conjungendam esse mortificationem simul internam, si poenitentiam nostram stabilem, Deoque gratam et meritariam esse desideremus. Unde S. Leo, *Serm.* i de *jejun.*, inquit: « Tanto fit rationalis anima purgatior, quanto fuerit substantia carnis afflictior. » Præmittit quidem S. Doctor macerationem corporalem mortificationis interiore, ita tamen, ut in reciproco et mutuo fundentur subsidio; cuius etiam opinioni fuisse videtur Richardus a S. Victore, in *Psal.*, lxx, qui vitia carnalia a spiritualibus distin-

guens, ita nos admonet: « Contra hos utrosque animæ hostes oportet sane fortiter dimicare et alii quidem conterendi sunt corporis afflictione, alii autem cordis contritione affligendi. »

Dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori.

19. — « Oratio brevis verbo, » inquit Dionysius Carthusianus, « sed magna virtute, modica quantitate, sed plena sententia, quæ de fonte pectoris Christi processit. » Si præsens Evangelium solum parabolam continet, dicendum est, verba illa ab increata et incarnata Sapientia Christo adinventæ et dictatæ esset, ut doceat animetque peccatores omnes ad penitentiam. Lucas Brugensis ita scribit: « Paucis utitur verbis et pene solis duobus, quorum uno peccatorem se confitetur, altero veniam petit; verbis brevis oratio, nec enim multiloquio demulcetur Deus, sed personæ congrua. » Neque ullam reddit rationem, quia confusio, pudor et dolor interrumperent amant loquelam, ita ut homo, dum peccata sua vere plangit, plus suspiriis et singultibus quam lingua sua sermoneetur.

20. — Jansenius diversas in hac precaria Publicani formulâ observat virtutes: « Nihil aliud quam misericordiam peti et talem misericordiam, quæ a Deo reconciliatur, nulla præterdit merita, nullas affert excusationes in peccatis, sed libere se peccatorem confitetur. »

21. — S. Bonaventura duas potissimum Publicani virtutes in hac oratione relucere asserit: « Nota hic brevissimum orationem et efficacissimam, quia in hac orans, seipsum humiliat et Deum exultat. »

22. — Salmeron, insistentis sententiæ Chrysostomi, *Hom. xv in Act. Apost.*, existimat, Publicanum audisse impropria Pharisæi: « Tuisse tamen animo patienti et ita probrum convertisse in laudem suam, coronam et emendationem; tanta est virtus patientiæ et humilitatis, quæ signum fuit veræ suæ penitentiae et justificationis. » Ultrique illo Psalmistæ textu, *Psal. lxxv, 4: Verba iniquorum prævaluerunt super nos et impietatis nostris tu propitiaberis.* In hujus Publicani laudem docte exclamât Basilii Seleucus: « O Publicanum, clementiæ mercatorem! Non desisti vectigal poscere, dum Christum ipsum vectigalem fecisti. » Terrena et temporanea commercia sua in caelestes et spirituales mutat negotiationes. Ponderat in præsentî S. Augustinus, *lib. de S. Virg.*, c. xxxii, et ad invicem comparat merita, operaque bona Pharisæi et peccati Publicani, sic tandem concludens: « Enumerationi meritum præfertur confessio peccatorum. » Audiens namque Publicanus illas sibi a Pharisæo superbo injurias et insultus, intuitu meritum unius et offensarum alterius, sese humiliare, compungi, veniamque petere debebat, sine ulla vindictæ apparentia, juxta illud Christi

documentum, *Matth. vi, 12: Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.*

23. — Albertus Magnus observat, Publicanum non dixisse, *mihi peccanti*, sed, *peccatori*, quibus nimirum verbis, se in peccatis habitatum insorduisse, protestatur: « Ut se accuset, non dicit: *peccanti*, sed *peccatori*, qui ex habitu et consuetudine sine peccatore confitetur. » Id quod Psalmista spectasse videtur, cum diceret, *Psal. xxiv, 11: Propter nomen tuum, Domine, propitiaberis peccato meo, multum est enim.* Putari quidem posset, satius Publicanum facturum fuisse, si peccatorum suorum veniam imploraturus, eadem minuisset; at ille nihilominus prudenter illa aggravat, probe memor, quod juxta quantitatem miseriæ, mensura obtingat misericordiæ divinæ: *Ubi abundavit delictum, superabundavit et gratia.* *Rom. vi, 20:* Notanda porro est dicta Davidicæ orationis formula, non enim deprecative sed imperative, culpæ suarum veniam urget, dicens: *Propitiaberis*, nec sine mysterio, quia, qui vere penitens, sincerusque peccatorum suorum osor, divinam pietatem implorat, jus obtinet exigendi et consequendi illam, divina clementia, hanc omni veraciter penitenti peccatori, indulgentæ prærogativam, ut non tam flagitiet quam potius præcipiat.

24. — Pharisæus de suis inaniter præsumebat operibus bonis, at Publicanus de divina solide confidebat misericordia, non obstante peccatorum mole; id quod Salmeron tali prosequitur discursu: « Nec tam paucis orasset, si non multum confusus fuisset de Dei benignitate; oratio sane verbis brevis, sed sensu et efficacia magna, quam Dominus ob id expressit, ut discamus et nos modum precæ nostras ad Deum fundendi, maxime cum a Domino, parabolam contingente, sit excogitata, quæ nihil aliud quam misericordiam reconciliatiosis petit. »

Adđitiones.

a. — Publicanus, a longe stans, volebat nec oculos ad cælum levare, sed percutiebatur, etc. Uterque stat, uterque orat, et in pari utriusque habita dispar negotiatio in utroque invenitur: *Descendit hic justus ab illo.* Quod ergo arcanum latet in hac ordinatissima Publicani oratione, præter ea, quæ extrinsecus apparent? Nempe a longe stabat, ab omni vano strepitu sermatus. Multorum enim conversatio, inimica virtuti, inimica orationi est. « Solitaria namque vita, caelestis doctrina, » ait S. Basilii, *de laudibus Eremitæ*, « schola est et divinarum artium disciplina. » Procul a turbis exaudit Deus deprecantes et caelestia docet mysteria. Eremiticum gymnasium Dei est et eruditio caelestis, ubi Deus veros veri Dei adoratores fabricat; segregatio enim et solitudo orationi suffragatur; sequitur Salvator noster nobis consulit, *Matth. vi, 6: Tu*

autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, et clauso ostio, ora Patrem tuum in abscondito; et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Oratio, velut omnibus notum est, est elevatio mentis nostræ in Deum, et figuratur per incensum: *Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo.* Igitur notandum est quod, quando in sacris Canticis hujus fit mentio, eodem tempore fiat etiam commemoratio collium, montium, aliorumque desertorum locorum; *Cant. iv, 6: Vadam ad montem myrrhae et ad collem thuris.* Præterea quando in multis locis representatur anima contemplativa elevata in Deum, eodem tempore indicatur quod ascendat de deserto; *Cant. viii, 3: Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, imitica super dilectum suum?* In Osea quoque legitur: *Ducam eam in solitudinem, et ibi loquar ad cor ejus.* *Ose. ii, 14.* « Quij est, » inquit Hugo de S. Victore, « quod semper loquitur in secreto Deus, nisi quod nos ad secretum vocat? » Divus Augustinus causam hujus attribuit unioni quam cum Deo antiqui Eremitæ acquisivere, mediante vita contemplativa: « Desertissimas terras incolunt. » Et quid inde sequatur: « Perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhaeserunt. »

b. — Ecce verus penitentis habitus describitur in Publicano: verecundia enim plenus, non audet oculos in cælum levare; sic ante illum, *Esdra. I, ix, 6,* Deum deprecaturus dicebat: *Deus meus, confundor, et erubescere levare faciem meam ad te; quoniam iniquitates nostræ multiplicatae sunt.* Nam, ut dicebat *Job, xi, 14: Si iniquitatem quæ est in manu tua abstuleris a te, tunc levare poteris absque macula faciem tuam.* Itane res vilis et infamis peccatum est? Ita sane: nil enim hominem vilem et vituperio, et contemptu dignum reddit præter peccatum.

c. — Publicanus ille penitens, templum ingressus, peccatorum mole, decurvata cervicè et oculo rum palpebris, ex gravi morbo compressis, cælum non audebat aspicere, et retro gradum timidus revocat, et extremum se, non tam loco, quam conscientiae judicio sistit, et veniam impetrat. « Agnovi vitæ peccata et deposui peccata, » ait Chrysostomus, *Hom. de David et Saul;* « et criminum accusatio facta est illi criminum remissio. » Quot labores erant subeundi Publicano, jejunando, homini dormiendo, vigilando, bona sua egenis impertiendo, ut illa tam multa peccata posset deponere? At nunc cum nihil tale fecerit, simpliciter verbo omnem deposuit iniquitatem. Miror igitur vocem mundanorum hominum, hujus Publicani exemplo sibi blandientium et dicentium: *Tetricus mihi vivendi modus ille est, ut ætatem floridam, in continuis lamentis et penitentiae acibus impendam.* Facilis peccato est venia, dummodo longo post tempore verus et profundus cordis, cum Publicano exurgat gemitus et flebilis illa erumpat vox: *Deus, propitius esto mihi*

peccatori. Falleris, o Christiane, in hoc confidens! Samson inermis mandibula asini premit hostes; num ideo omnis inermis descendit in prælium? Quod alicui gratiose conceditur, ab aliis non debet trahi in exemplum; reprehensibiles enim valde sunt, qui in exemplis, in fine respicientium, confessi, penitentiam differunt. Verum quidem est quod misericors Deus qualibet hora ingemiscenti peccatori promiserit veniam, non tamen quod veram compunctionem dare, aut ad illam usque nos expectare velit. *Nemini dedit spatium peccandi; Eccli. xv, 21;* id est, ut Dionysius Carthusianus exponit: « Nemini dedit tempus ad hoc ut peccet, sed ut bene vivendo gloriam mereatur æternam. » Ideo scriptum est, *Job, xxiv, 23: Deus dedit illi locum penitentiae, et ille abiit eo in superbiam.* Cornelius a Lapide, ex græco, *spatium*, idem quod *dilatatio* significare dedit. Id quod congrue deservit, ad erudiendum illos, qui sibi persuadent Deum ideo nobis prolongare vitam, ut eum tanto diutius et libentius offendamus. Quod utique verum non est, quia *nemini dedit Deus spatium*, id est, dilationem, *peccandi.* S. Augustinus, super Psalmum *cxlii* scribens, postquam impium nequaquam de divina pietate desperare debere docuisset, subiungit: « Timeudus est alius laqueus, ne ipsa spe amplius peccet. Quid ergo et tu dicbas, qui spe magis peccas? Audi Scripturam: *Non tardes converti ad Dominum, neque differas de die in diem; subito enim veniet ira illius, et in tempore vindictæ disperdet te.* Noli ergo dicere: *Cras me convertam.* Verum quidem dico, quia Deus conversioni tuæ indulgentiam « promisit, sed dilationi tuæ diem crastinum non « promisit. »

d. — Contrarium hic Publicanus se præbet Pharisæo, quia qui superbus erat, Publicano supereminere volebat, quod proprium est superbiorum. Ast humiles et veri Dei servi, qualis erat Publicanus, sese omnino indignos reputant, atque ex hoc motivo, se maxime dignos reddunt. Justificati enim cum Publicano descendunt.

e. — Theophylactus rationem assignans, cur Publicanus ille snos ad cælum oculos levare non presumpserit inquit: « *Nec audebat oculos ad cælum levare*, indignos visionis supernæ eos, » videlicet oculos, « qui maluerunt bona terrena spectare et quærere. » Ac proinde quisquis animo suo ab hisce terrenis alienus est, æternorum honorum secum pignus portat. Unde S. Fulgentius ad quemdam qui relicto mundo Deo se consecraverat, scribens ait: « Multum gaudeo quod jam secularis « dilectionis nexibus non tenearis et contentemdo « calceas, a quo cum eum diligeres, calcaberis. » S. Basilii ab Eubulo magistro suo interrogatus: « Quis est mundus? » Respondit: « Qui est supra mundum. » Quanam aucupes astutia et indus-

tria uti consuevisse existimas, ut volucres, quae libertate maxima gaudent, et ut plurimum caelum versus subvectae vivunt, capere possint? Nimirum laqueos tendunt, in eisque escam qua illas maxime delectari norunt, immittere solent, ut per hanc ad laqueum sponte ingrediendum alliciantur: *Creaturae Dei in odium factae sunt, et in tentationem animabus hominum et in musculum pedibus insipientium. Sap., xiv, 11.*

f. — Bene hic per Publicanum confunduntur illi, qui sine ea quae Deo summe placita est, et poenitentia maxime utilis, et non minima satisfactionis pars est, verecundia confitentur. Quanto enim execrabilior atque damnosior est confusio et pudor ille, qui nos a confessionis integritate abstrahit et evellit, tanto laudabilior, nobisque utilior est verecundia illa, quae nostras in confessionis tribunali ita perfundi genas, ut debita cum contritione atque humilitate, nostras patefaciamus transgressiones; ut proinde non immerito idem asseruerit Ecclesiasticus, iv, 15: *Est confusio adducens gratiam et gloriam.* Non ignoro equidem generosos quos S. Bernardinus ad intrepidam confessionis frequentationem addit, stimulus, dum ait: « Itaque dicite « audacter; » sed neque notitiam meam subterfugit ea quam immediate subdit, coartatio: « Sed « cum pudore dicite peccata vestra. » Quos dum conscientiae et modestiae limites, aliqui etiam illius temporis poenitentes impudenter transirent, *nescientes erubescere*, in ipsos idem Sanctus sequentem Sapientis, Prov., ii, 14, detorquet attestationem: *Lætantur, cum male fecerint, et exultant in rebus pessimis.* Contra quos increpatio est Psalmi: *Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate?* Quos et Hugo Victorinus acriter perstringendos censuit, dum ait: « Sunt quidam sicut impudentes « ad faciendum, sic inverecundi ad dicendum; qui « quoniam turpitudinem suam in faciendo non « vident, verecundiam in dicendo non habent; « quibus utique per Prophetam dicitur: *Frons mulieris meretricis facta est tibi; nescivisti erubescere.* « Isti nonnunquam, sine aliquo compunctionis « motu, sine aliquo timore, vel amoris Dei at- « tactu, pro sola consuetudine explenda, ad di- « cenda peccata sua se ingerunt, existimantes se « propter solam verborum prolationem, a debito « peccatorum suorum absolvi. Quibus recte di- « citur: Prius flendum est, postea confiten- « dum. »

g. — S. Augustinus, *Serm. viii de Verb. Dom.*, in hæc verba scribit: « Publicanus, a longe stans per- « cutiebat pectus suum; tundere autem pectus « quid est, nisi arguere quod latet in pectore et « evidenter pulsus, castigare peccatum? » Stat Publi- « canus a longe, non excusans sua peccata, sed omnia « confitens, non solum patentia, sed etiam occulta et « abdita. Ingenua enim confessio, sine excusationis

ambitu, patentia et occulta fatetur flagitia, ut pro omnibus asequatur sanitatis medicamentum. S. Bonaventura verba Psalmiste: *Confitebor tibi in directione cordis*, discutiens, sequentem per omni poenitentem elicit doctrinam: « Debet confiteri tri- « pliciter, videlicet patenter, ferventer, festinan- « ter; patenter, ut sit confessio nuda sine excusa- « tione; festinanter, ut sit confessio prompta sine « dilatione. » Maxime vero ad confessionem requiritur integritas, ab omnibus sacris unice commen- data Doctoribus. « Sic integra sit, » ait S. Bonaventura, « ut effundas in confessione, quidquid « culparum habes in corde; » juxta illum Isaie, *Th., ii, 19*, textum: *Effunde sicut aquam cor tuum.* Non dicit: Effunde sicut oleum, vel sicut sanguinem, vel sicut lac, vel sicut vinum; in his enim aliquid remanet, vel de substantia, vel de colore, vel de sapore, vel de odore, dum effunduntur: *Effunde integraliter, sicut aquam.* Quem ob defectum, gravissimum mortis xelernæ incurrere supplicium Ananias et Saphira: *Cur tentasti Satanas cor tuum, Anania, mentiri te Spiritui Sancto? Non es mentitus hominibus, sed Deo.* Maximam poenitentiae partem miseri ad Apostolum detulerant, exilium sibi reservantes; atque ideo æternæ mortis contraxerunt reatum. Ecce vobis tyrum eorum qui omnia quodammodo confitentis peccata, unum, alterumve, ob respectus humanos, latent, dissimulant, at abscondunt.

h. — Divus Bernardus ex hac orantis Publicani humilitate, violentiam quamdam subinfert, quam per orationem suam Deo subinferebat: « Vim, » ait, « faciebat regno colorum Publicanus ille, qui « dum non auderet oculos in caelum levare, ipsum « caelum ad se potius inclinaret. » Tam potens est oratio ipsa cum humilitate, qua oculi dejecti erant in terram, ut et caelum ad se potuerit trahere et inclinare. In libro Esther, xiii, 9, quidem dicitur: *Domine Rex omnipotens, non est qui possit tui resistere voluntati, nec est qui resistat Majestati tuae.* Et tamen hoc non obstante, Dei quoque manus nonnunquam vincas fuisse, in Scriptura legitimus; nam ut S. Hieronymus optime notat circa hæc verba Exodi, xxxii, 9: *Bursum ait Dominus ad Moysen: Dimitte me, ut irascatur furor meus: « Qui dixit: « Dimitte me, ostendit se teneri posse ne faciat quod « minatus est. » At vero quis nunquam tante potuit esse fortitudinis ut illas manus quae tribus digitis totum mundum sustinent, ligare possit? Idem Hieronymus subjungit: « Dei potentiam servi preces « impediabant. » Preces igitur non Marie magnæ Matris ejus, non coelestium Hierarcharum, sed ejus- dem servi sui talem ei inferebant violentiam, ut manus suas levare justique furoris sui flagellum arripere et vibrare minime possent. Unde S. Antonius ait: « Valet oratio, ut ita dicam, contra Deum; « exemplum in Moysse, cui oranti pro populo dixit*

« Deus: *Dimitte me, ut irascatur*; quasi oratio tene- « ret ipsum ligatum. »

i. — Publicanus priusquam ore, dicatque: *Deus propitius esto mihi peccatori*, percussit ac lundit pectus in quo sunt terreni affectus, quia ut oratio nostra ad Deum accedat, ipsumque solum respiciat, prius omnia carnalia desideria pessumdanda sunt. Nam ut oratio robor accipiat, conjungenda est cum mortificationis exercitio. Coelestis Sponsus non sine mysterio prius ad montem myrrhae iturum se dicit, priusquam collem thuris ascendat; quia cum thuris nomine oratio symbolice intelligatur, anima orans ad sanctum hoc exercitium quam maxime disponitur, si mortificationem quæ per myrrham denotatur, sibi faciat familiarem. « Eos namque familiari- « ter visitat, » inquit S. Gregorius, « quos per mor- « tificationem vitiorum ad alta proficere et per « mundas et utiles orationes suaviter redolere per- « spicit. » Idem S. Pontifex paulo ante dixerat: « Quid per montem myrrhae, nisi altitudinem « mortificationis in opere? et quid per collem « thuris intelligimus, nisi altam humilitatem in « oratione? » Simili quoque modo Hugo Cardinalis hæc verba exponit, inquit: « Ad montem my- « rthæ vadunt, qui carnem suam mortificant. » Quando enim per mortificationem, anima depurata est ab his terrenis et carnalibus affectibus, qui eam depressam tenent, agilior fit, ut in Deum elevetur. Unde in vita S. Iguatii de Loyola refertur quod cum de quodam dici audiret, quod vir esset magnæ orationis, subjuxit vir Dei: Ergo et vir est magnæ mortificationis, maxime illius quæ in voluntatis propriae abnegatione consistit. Alvarez de Paz inter alia Christianæ perfectionis documenta, quoad unio- nem harum duarum virtutum, orationis scilicet et mortificationis, ita scribit: « Oratio mentalis est « purissima quedam rerum coelestium inspectio, « qua mediante, nos ipsos provocamus ad odium « mali et ad boni amorem. Hæc autem oculus « mentis mundos, puros et serenos exposcit; quia « sicut oculi corporis ab aliquo pulveris atomo ob- « tenebrati, vel obfuscati, ab alio quodam humore « noxio, ad discernendos colores idonei non sunt, « ita quoque spirituales mentis et intellectus nostri « oculi, sine tranquillitate et munditia, in bona « superna deligi nequeunt. Hunc autem oculum « spirituales mortificatio purgat et purum ac « serenum efficit. »

j. — Pectus percussit bonus hic Publicanus, ut in pectoris percussione et contritione intimam cordis sui exprimat poenitentiam; quis enim credat esse cor vere contritum in eo, cui omnia sunt integra, et vel a quovis vulnere libera? Quæ exterius cernitur corporis contritio et percussio, id est, mortifica- tio illa, vere est fidelis index intimæ jam perfectæ salutis. Huc accedant sæculares peccatores, qui sibi blandiantur de intima animi contritione, cum nihil

patiantur in splendore vultus, in ornatu corporis, in abundantia convivii, in risu, in hilaritate esse non integrum. Non per corporis commoditates super- plenas et integras, sed per carnis vulnera intima se ostendit spes salutis. Mortificatio autem est optima ad acquirendam gloriam dispositio, siquidem animæ salutis cooperatur.

k. — « Publicanus ille, » inquit S. Augustinus, *Serm. xxxvi de verbis Dom.*, « ut aspiceretur, non « aspicebat, respicere sursum non audebat, pre- « mebat conscientia, spes sublebat. » Conscientia humiliabatur, spe tamen erigebatur ad Deum. Ait Job, xxxi, 29: *Qui inclinaverit oculos, ipse subvertitur.* Qui inclinatur se humilitate, inde potest habere spem, quod Deus se inclinatur ad ipsum, humilitas enim Deum in animas hominum atrahit, S. Laurentius Justinianus, in libro cui titulus, *de humilitate*, ad præsens descendens punctum, scilicet quod humilitas magnes sit, ipsummet ad se atrahens Deum, idipsum ex illo S. Lucae probat textu: *Regnum Dei intra vos est.* Quæ verba postquam considerasset subjungit dicens: « In cordibus quippe « humilium regnum coelorum esse narratur. » Quo alio fine Publicanus ille ad templum se contulit, nisi ut in gratiam Deo se insinuaret, ferventer ad hunc effectum ibidem orando? At vero quodnam in eo putas latere mysterium quod Publicanus a longe stans, notebat nec oculos ad caelum levare, sed percutiebat pectus suum dicens: *Deus, propitius esto mihi peccatori?* S. Antonius de Padua respondet: « Publicanus, sicut humilis, non audebat appro- « pinquare, ut Deus ad eum appropinquet, non « aspiciat, ut aspiciatur. » Unde in nullo Deo acceptiori situ corporis in templo se presentare poterat, quam si in quodam angulo et ultimo templi loco se absconderet. « Nihil enim Deo tam charum est « quam in extremis seipsum numerare, » inquit S. Chrysostomus.

VERBUS 14.

Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo; quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur; et, qui se humiliat, exaltabitur.

Dico vobis.

1. — Quasi Christus protestari vellet, inquit Lyranus: *Fideliter dico vobis.* Rem non exaggero per comparisonem superbiæ Pharisæicæ et poenitentiae Publicani, sed sicut res in veritate se habet, denun- tior; estque hoc non Evangelicæ, sed ipsiusmet incretæ Sapientie quæ mentiri nescit et de qua scribitur, quod *alta a longe cognoscit. Psal. xxxvii, 6.*

Descendit hic justificatus in domum suam ab illo.

2. — Lyranus verba illa ita interpretatur: « *Descendit hic de domo Dei, quæ erat in monte, « justificatus ab illo, id est, pro illo, remanente in « facibus suis. » At juxta mentem Hugonis Cardi-*

nalis : Ab illo, idem est quod, plus quam ille. Cujus majoris justificationis causam nos docet S. Bonaventura, inquiens : « Dominus plus pensat unam humilem supplicationem peccatoris penitentis, quam innumerabiles actiones alicujus justi de se « præsumentis. » Phariseus quidem multis bonis, isque sanctis abundat operibus, scilicet elemosynis, jejuniis, orationibus et gratitudine erga Deum, sed hæc omnia unicum conspurcabat vitium superbiæ; unde S. Paulinus ait : « Quod justitia edificabat, superbia destruebat; ille in corde contrito, sui accusator accipitur et obtinet veniam « de confessis peccatis propter gradum humilitatis, « sancto illo Phariseo, quales Judæi sancti sunt, « reportante, sarcinam peccatorum de jactantia « sanctitatis. » Eandem penitus sententiam de damnosissimo præsumptionis et complacentiæ propriæ crimine, tulit S. Chrysostomus, *Hon. xxxi in Gen.*, inquiens : « Etsi quis innumera bona fecerit, « virtutemque omnem absolverit; si tamen magnum quid de se sentit, maxime omnium miserabilis est et miser. » Qui idem S. Doctor in alio quadam loco, *Hon. iv de verb. Isa.*, similitudinem instituit duarum navium, quarum prima pretiosis operata mercibus, Pharisei designat bonitatem et spiritualitatem; altera vero vacua et dissuta Publicanum peccatorem figurat : « Vis tibi dicam, quantum bonum sit humilitas et quantum malum « arrogantia; Venerunt due naves, habentes onus, « ambæ portum ingressæ sunt, sed Publicanus pulchre in portum appulit, Phariseus autem naufragium perperussus est; ut disceres, quantum malum « sit animi tumor. » Præsumptio hæc in malacia seu tranquillitate maris denotatur, quia sicut hæc majorem debito confidentiam et securitatem nautis ingerendo, eosdem in præsens periculum precipitat, ita pariter, qui gradiens per viam Domini, abluatur a superbiâ, in extremo periculo versatur. Et ideo forte notanter dicitur : *Phariseus stans; quasi Christus docere vellet, hunc a Phariseo electam esse corporis situm, ut contra omnem se casum firmaret; sed turpiter aberravit, juxta quod scriptum est : Qui se existimat stare, videat ne cadat; I Cor., x, 12; cum metu et tremore salutem vestram operamini. Phil., ii, 12.*

3. — Nimiam divinæ misericordiæ abundantiam obstupescens Jansenius, ait : « Observandum, quanta « sit Dei benignitas, qui tam brevi oratione, tamque « parva penitentia superatus, mox penitentem in « gratiam recipit et rursus, quanta sit apud Deum « humilitatis vis. » Didaeus Stella, sollicite considerata Publicani humilitate, plurimis onerata peccatis, hujusmodi tandem discursum adducit : « Si « humilitas cum peccatis tantum valet, ut etiam « Pharisei sanctitatem superet, quid effecisset « eadem humilitas cum pietate conjuncta? Si arrogantia adeo mala est, ut sanctitatem vincat, si

« fuisset cum peccatis aliis copulata, quid egisset. »

4. — Chrysostomus, Publicanum nimia sua in suffereudis Pharisæis contra se insulubris patientia, misericordiam sibi divinam promeruisse existimat, dicens, *Hon. de David et Saul* : « Accepit « probrum et abluit probrum, agnovit peccata et « depositi peccata, et criminum accusatio facta est « illi criminum remissio, quot labores erant Publicano subeundi, jejunando, humi dormiendo, vigiliando, bona sua egenis impertiendo, longo tempore in sacco et cinere sedendo, ut illa tam multa peccata posset deponere? At nunc cum « nihil tale fecerit, simplici verbo omnem depositum « iniquitatem; ac probra, conviciaque Pharisei, qui « videbatur illum contumelia affluere, pepererunt « justitiæ coronam; idque sine laboribus, sine « sudoribus et absque longi temporis mora. »

5. — *Pro anima tua ne confundaris dicere verum,* docet nos Ecclesiasticus, *iv, 24, 25, est enim confusio adducens peccatum; et est confusio, adducens gratiam et gloriam.* Publicanus hic non solum se peccatorem profiteri non erubescit, sed suis etiam verbis et actibus enormem se et maximum reum esse protestatur, indignum, qui oculos sublevet in cœlum, dignum, qui omnes a Phariseo patiat insultus. Ast hæc tanta confusio, qua se exinanivit Publicanus, gratia eundem plurima locupletavit et tam apud homines quam Deum, in terris et in cœlis, in gloria sublimavit; unde S. Ambrosius, *lib. II de Officiis, xviii*, ait : « Multum verecundia placet, « multum conciliat gratia apud Deum; nonne hæc « prætulit Publicanum et commendavit eum, qui « nec oculos audebat ad cœlum levare? »

Quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur; et qui se humiliat, exaltabitur.

6. — Acute advertit Didaeus Stella, Christum tertio hujus sententiæ meminisse in Evangelio, scilicet, *Matth., xxii, Luc., xiv*, et hodie. Sancta Mater Ecclesia, a Spiritu Sancto edocta, tertio pariter per annum, in tribus Evangelis, eandem nobis doctrinam inculcat; neque mirum, quia in Christi, Sapientiæ æternæ et increatæ schola, nulla erat lectio frequentior aut crebrior quam hæc : *Discede a me, quia mitis sum et humilis corde.* Cujus tamen aliam rationem et morealem quidem ipse Stella tradit, inquiens : « Ad innuendam triplicem humilitatem, cordis scilicet, oris et operis. »

7. — Lyranus denique hæc adducit similitudinem, a statera desumptam : « Sicut enim in statera « materiali, una parte depressa, altera elevatur et « e converso; sic in statera divinæ justitiæ decretum est, ut, qui elevantur per superbiam in præsentem vitam, deprimantur per penam confusibilem « in futura, et e converso, qui se humiliant in « presentem propter Deum, in futuro ad gloriam « elevantur. »

Additiones.

a. — *Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo.* Cor hic Publicanus potius quam Pharisæus? Respondet D. Zeno Veronensis, *Serm. I in Psal. xiii* : « Publicanus enim, » ait, « non membratim, sed totus exorat; quia timore totus est « humilis, sua peccata contestans, secundum Domini dictum; a quo procedunt universa genera « peccatorum, pectus crebro percutiens, quodam modo cor suum manu verecunde castigat. » Opponitur Publicanus Pharisæo; nam Pharisæus membratim oculis, manibus ac voce sese Deo offerebat, cor tamen sibi retinebat. At Publicanus non membratim, sed ipsum cor Deo, a quo dimanat quidquid in nostra vita est, totum Deo dabat. Deus enim totum cor nostrum habere desiderat. S. Petrus utique magno Dei amore exarsit, nam interrogatus : *Petre, amas me?* Ex vestigio respondit : *Tu scis quia amo te.* Hujus autem ardentissimi amoris luculentum indicium edidit, siquidem suo et omnium discipulorum nomine protestatus, dixit : *Ece nos reliquimus omnia.* Notale verbum, *omnia.* Ipse autem *Deus pacis,* dicebat

Apostolus Paulus, *sanctificet vos per omnia, ut integer spiritus vester et anima, et corpus sine querela servetur, I Thes., v, 22.* At vero qua sunt que Petrus reliquit? Num forte ad suum erga Christum testificandum amorem sceptrâ dereliquit? Minime, sed potius lacerum rete quoddam, et cariosam quandam deseruit naviculum; at vero, ut ait Origenes : « Magis confidebat de affectu suo, quam « de quantitate rerum relictarum; » sciebat enim quod Deus ille, qui *scrutatur renes et corda,* oculum suum ad affectum, ad amorem et ad cor nostrum directum habeat, non vero ad res illas exteriores; sciebat utique Deum optime perspectum habere, quod modicum donum quod Deo offerebat, ex toto cordis amore ei donaret, hocque omnibus mundi hujus regnis præponderabat.

b. — Bene dicitur, qui *seipsum exaltat, humiliabitur;* non vero qui exaltatur. Aliud enim est honores et gradus quærere, et aliud non quærere, imo contemptos admittere. Ibi enim non honor, sed honoris et prelaturæ reprobarum ambitio. Illi autem qui dignitates fugiunt, et accipere detrectant illis accipiendis, digniores et aptiores fiunt.

DOMINICA UNDECIMA POST PENTECOSTEN

EVANGELIUM MARCI, CAP. VII, VERS. 31

31. Exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos.

32. Et adducunt ei surdum et mutum; et deprecabantur eum, ut imponat illi manum.

33. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas ejus, et expuens tetigit linguam ejus.

34. Et suspiciens in cœlum, ingemuit et ait illi : Ephpheta, quod est, adaperire.

35. Et statim apertæ sunt aures ejus, et solutum est vinculum lingue ejus, et loquebatur recte.

36. Et præcepit illis, ne cui dicerent. Quanto autem eis præcipiebat, tanto plus prædicabant.

37. Et eo amplius admirabantur, dicentes : Bene omnia fecit, et surdos fecit audire, et mutos loqui.

VERSUS 31.

Exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos.

Exiens de finibus Tyri.

1. — Probe equidem noverat Salvator noster, populum Gentilem sibi in fide esse desponsandum, juxta illud propheticum dictum, *Ose., ii, 20 : Sponsabo te mihi.* Sciebat ex eo coadunandum fore fidelium suorum multitudinem; nihilominus ut omnem declinaret præaveretque Judæorum suspi-

cionem et murmur, transeunt tantum beneficia impertit Gentilium districtibus. Unde Theodoretus ait : « Confestim revertitur. » Id quod etiam, diversis licet verbis, insinuat Theophylactus, dicens : « Non moratur diu in Gentilium locis, sed statim « transit, ne daret occasionem Judæis dicendi, « quod prævaricaretur legem, Gentilibus se miscens. » Quia enim, ut Matthæus, *xv, 22*, refert, filiam Chanaanæ, que Gentilis erat, sanaverat, ideo, ne Hebræis occasionem præberet causandi, quod in gratiarum suarum distributione, erga illos partialis esset, parcus vero erga se, de industria,